

Tárgytematika

Szociálpolitika alapjai

NGF_SM044_1

Tárgyfelelős neve: dr. Puli Edit

Félév: 2014/15/2

Beszámolási forma: Vizsga

Tárgy heti óraszám: 3/0/0

Tárgy féléves óraszám: 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA

Tantárgyprogram

Intézet: <i>Széchenyi István Egyetem Petz Lajos Egészségügyi és Szociális Intézet</i>	Tanszék: <i>Szociális munka tanszék</i>
Félév: <i>II.</i>	Szak: <i>Szociális és ifjúsági munka FOSZK</i>
Tagozat: <i>nappali</i>	Szakirány:

1. Mintatantervi információk

Tantárgy megnevezés: <i>Szociálpolitika alapjai</i>	Kód: <i>NGF_SM044_1</i>
Képzési forma: <i>Felsőoktatási szakképzés</i>	Óraszám (elmélet/gyakorlat): <i>heti 3/heti 0</i>
Kredit: <i>4</i>	Meghirdetés féléve: <i>2</i>
Előtanulmányi feltétel: <i>-</i>	Számonkérés típusa: <i>vizsga</i>
Tantárgyfelelős:	Tantárgy oktatásában résztvevő oktatók: <i>Dr. Puli Edit PhD</i>

Tartalmi és félévi feldolgozásra vonatkozó információk

Oktatási cél és szerep a képzés céljának megvalósításában (röviden):

A Szociálpolitika alapjai stúdium a szociálpolitika témakörébe tartozó tanulmányok első lépcsője, szervesen kapcsolódik a III. félévben következő Szociálpolitikai ellátás stúdiumhoz. Használja és mozgósítja a már megismert alapfogalmakat és alapismereteket a Jogi alapismeretek, Szociális munka alapok, Szociológia alapjai kurzusokra és az Alapozó gyakorlatra hivatkozva. Párhuzamosan, integratív szemléletben halad a Szociális munka formái és a Mai magyar társadalom kurzusokkal, valamint a Projekt gyakorlat I. gyakorlattal.

A stúdium legfontosabb feladata a szociálpolitika nyelvezetének, alapfogalmainak, alapelveinek, technikáinak, értékeinek és célcsoportjainak megismertetése, a társadalmi problémáknak szükséglet-orientált formában való megfogalmazása és az egyes szükségletek kielégítésének állami valamint plurális szempontú szociálpolitikai megoldása megismertetése, a finanszírozás, a politikai értékrendek és a jóléti állami funkciók determinációjában. Célja az alapfogalmak és alapfolyamatok szakmatudatos használata, a szakmai nyelvezet fejlesztése, és az, hogy a hallgatók megértsék az alapvető szociálpolitikai folyamatokat, képesek legyenek azokat a szociális munka asszisztens illetve ifjúságsegítő asszisztens felsőoktatási szakképesítés szempontjából értelmezni.

Kialakítandó kompetenciák

- a szociális munka és ifjúságsegítés részfeladatainak vállalásához szükséges szociálpolitikai felkészültség;
- tájékozottság az alapvető emberi szükségletek, a szociális problémák és az ezekkel összefüggő társadalmi jelenségek területén;
- felkészültség olyan információk gyűjtésében és adminisztratív úton történő feldolgozásában, amelyek a szociális alapszolgáltatásban, a szakellátásban, és más, hivatali szociális adminisztrációban részfeladatként jelen vannak;
- a leendő szakemberek környezetében, mindennapos tevékenységében megjelenő emberi és különösen szociális jogi vonatkozású kihívások felismerése,
- az emberi és különösen a szociális jogok képviselőjére és védelmezésére való felkészültség;
- a szolgáltatást igénybe vevők problémái iránti érzékenység.

TANTÁRGY TARTALMA

A tananyag egyes foglalkozásokra lebontott feldolgozási terve:

1. **Indul a képzés, indul a félév: ismerkedés, motivációk, elvárások. A stúdium tematikájáról: kérdések és válaszok, javaslatok. A szociálpolitika sajátos nyelvezete, sajátos kifejezései és fogalmai, a szociálpolitika befogadásának és megértésének nehézségei. – Olvasási, tanulási technikák és praktikák.**
1. **A szociálpolitika helye és szerepe a tudományok között, kapcsolata a különféle tudományágakkal. A szociálpolitika helye és szerepe a társadalom különböző alrendszerében: szociálpolitika és gazdaság, szociálpolitika és politika. Társadalompolitika és szociálpolitika. A szociálpolitika fogalma. –Különböző definíciók összehasonlító elemzése, évfolyamszintű definíció megalkotása.**
1. **A szociálpolitika célja és feladata: szociálpolitika, mint szükséglet kielégítés. A szükségletek szintjei, fajtái, a szociálpolitika feladatai ezek kielégítésében. A szociálpolitikai tevékenység. - Tausz Katalin összefoglaló jellegű munkája nyomán Murray (1938), Maslow (1954 és 1968), Aldelfer (1969) és Gough-Alcock (1990) elméleti megközelítései és mások (Ota Sik) szükséglet-tipológiai.**
1. **Fogalmi határok: szociálpolitika és szegénypolitika, kapcsolatuk és különbözőségük, a szegénység mérésének nehézségei, a segélyezés előnyei és hátrányai. Szegénység, kiilleszkedési folyamat és kirekesztés. Szegénység és/vagy rászorultság? – Kozma Judit (2003): A szegénység pszichológiai vonatkozásai című tanulmányának elemzése a következő szempontok alapján: kulcsfogalmak (15-20.ps), hatások (20-25.ps), túlélési stratégiák (25-29.ps), a szociális munka lehetőségei és a szociálpolitika (29-30.ps).**
1. **A szociálpolitikára ható értékek: szabadság, egyenlőség, szolidaritás, tolerancia,**

igazságosság. Egyenlőség és egyenlőtlenség problematikája, a jövedelmi egyenlőtlenség mérése. Az egyenlőtlenség fajtái, változásai az elszabaduló-ellenálló-szokatlan és növekvő perspektívában, a szakirodalmi tükör szemszögéből. – Ferge Zsuzsa (2008): Miért szokatlanul nagyok a magyarországi egyenlőtlenségek? c. tanulmányának elemzése, az egyenlőtlenség különböző és mégis összefüggő dimenziói alapján.

1. Feltétel nélküli alapjövedelem, érvek és ellenérvek – segélyezés és alanyi jog dilemmái (Gébert-Tőzsér, Scharle-Váradi, Szirbik, Krémer, Ferge, LÉT munkacsoport alapján 2013)
1. A szociálpolitika alapelvei és technikái: abszolút és relatív biztonság, prevenció és korrekció, integráció és szegregáció, normativitás és diszkrecionalitás, univerzalitás és szelektivitás, hatásosság és hatékonyság, szubszidiaritás, indexálás, a kevésbé választhatóság elve, a szociálpolitikai támogatások és ellátások időbelisége és gyakorisága.
1. „Kérdezz-felelek percek”: egy szociálpolitikai alapfogalomhoz, alapfolyamathoz kapcsolódó adekvát kérdés megválaszolása és egy adekvát kérdés megfogalmazása, párban. Pótolható a következő órán.

A szociálpolitika szinterei, a jóléti pluralizmus: az állam, a társadalom és a gazdaság egyes szereplői, mint a szociálpolitika alakítói.

1. Az állami beavatkozás formája: az újraelosztás– Az újraelosztás egyes formái mögött álló indítékok összegyűjtése, Németh György (2008): Újraelosztás - egy szociálpolitikai kulcsfogalomról. Finanszírozás a szociálpolitikában: az államháztartás. Adózás és járulékfizetés, központi költségvetés és társadalombiztosítás.
1. A jóléti állam típusai és a mögöttük húzódó politikai ideológiák. Az állami szociálpolitika történetének csúcspontja, a jóléti állam: a három típus részletes elemzése. - Zombori (1994).
1. Szakmai intézménylátogatás. A megfigyelés és adatgyűjtés szempontjait lásd. a követelményeknél. A szociálpolitika és a szociális munka célcsoportjai. Az egyes célcsoportok legfontosabb jellemzői ma, a szociálpolitika válaszai e célcsoportok szükségleteire. Hiányok, kritikák, kérdések.
1. Szakmai intézménylátogatás. A megfigyelés és adatgyűjtés szempontjait lásd. a követelményeknél. Szociálpolitika és szociális munka kapcsolata, kölcsönhatásuk. A szociális munka lehetséges feladatai és kompetenciái a szociálpolitikában: cselekvés, javaslat, kutatás, gyakorlati tapasztalatok, innovációk, jelzések, stb. – az asszisztensi kompetenciák.
1. Prezentációk: Az intézménylátogatás elemző prezentációja a tanult szempontok alapján. Egyéni munka, 10 perces egyéni előadás és az azt követő rövid, max. 5 perces diskurzus. A prezentációk szakmai tanulságainak összegzése. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára a diákok konkrét kérdései alapján.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Rendszeres konzultációk időpontja és helyszíne:

Minden foglalkozás előtt 15 perccel, szünetekben 15 percben és a foglalkozást követő 30 percben a tanszéken.

Tantárgyi követelmények (számonkérés, értékelés)

Félévközi követelmények:

1. Az órákon való jelenlét kötelező, 3 hiányzás után az aláírás megtagadható.
1. Aktív, alkotó és gondolkodó részvétel, amely segíti az esetlegesen kétes vizsga jegy eldöntését.
1. „Kérdezz-Felelek” teljesítése a tematikában jelzett időpontban, kötelező. Pótolható a következő órán.
1. Két kiscsoportos szakmai látogatáson (az évfolyam szakmai érdeklődési köréhez igazítottan) való részvétel - kötelező, hiányában a félév aláírása megtagadható, egy látogatás pótolható egyeztetett időpontban, csak a szorgalmi időszakban.
1. Az intézménylátogatás elemzése és prezentációja az alábbi szempontok alapján. Egyéni munka, prezentáció - kötelező, hiányában a félév aláírása megtagadható, pótolható legkésőbb a vizsgaidőszak első hetében.
Szempontok a prezentációhoz:
  - az intézmény neve, helye, hozzáférhetősége és elérése;
  - az intézmény célcsoportjai, a célcsoportok szükségletei és problémái;
  - az intézmény feladatai, személyi/dologi/tárgyi feltételei, finanszírozása;
  - az intézmény feladatellátásához kapcsolódó értékek;
  - az intézmény feladatellátásához kapcsolódó szociálpolitikai alapelvek és technikák;
  - az intézmény viszonya a helyi önkormányzati szociálpolitikához, helyi ellátórendszerben való helye, szerepe, kapcsolatrendszere, együttműködési rendszere;
  - a szociális és ifjúsági munka asszisztens kompetenciái;
  - reflexió az asszisztensi kompetenciákra: saját munkaköri leírás elkészítése a célcsoportok, feladatok, eszközök, módszerek tekintetében a közvetlen és a közvetett segítő tevékenységekben.
  - A prezentáció értékelése a szempontok tartalmára és különösen az asszisztensi feladatok adekvát meglátására és megfogalmazására összpontosít. Az értékelés ezek alapján megajánlott jeggyel zárul, amelynek elfogadása a félév vizsgajegyét jelenti.
  -
1. A félév első sorban a gyakorlati munkára épít, a félév aláírásának megtagadása értelemszerűen lehetetlenné teszi a vizsgára bocsátást. A vizsgára bocsátás feltételei tehát a következők: **77-100%-os jelenlét, „Kérdezz-Felelek”, szakmai látogatáson való részvétel, prezentáció.**
1. Amennyiben a prezentáció értékelése nem elfogadható a diák számára, úgy a stúdium szóbeli vizsgával zárul, amelyhez vizsga-témakörök készülnek. Szóbeli vizsga érdemjegye 1-5 tartományban a következő lehet: az alapvetően hiányos – összefüggéstelen - reflexióktól mentes (1), nagyon hiányos – összefüggéstelen - felületesen reflektáló (2), részben hiányos-részösszefüggéseket megfogalmazó - félreflektív (3), kisebb részben hiányos-összefüggéseket jól mutató-szakmai szempontból adekvát reflexiókkal élő (4) és teljességre törekvő-integratív-a lehető legtöbb szakmai reflexióval élő (5) szempontok szerint.

Oktatásban résztvevő oktatók nevei, elérhetőségei (telefon, e-mail, helyszín):

Dr. Puli Edit PhD, 06-30-229-7211, pedit@sze.hu, SZE-PLESZI Szociális Munka Tanszék.

A tantárgy oktatásában résztvevő oktatók óra- és vizsgáztatási megoszlása (név/óra/fő):

Dr. Puli Edit PhD, heti 3 óra, vizsgáztatás.

KÖTELEZŐ IRODALOM

Az ismeretek elsajátításához felhasználható írott, vagy elektronikus formájú kötelező tananyagok:

- Bácskay Andrea (2011): Kistelepülések szociális ellátottsága. Kapocs 2.
- Kiss Dávid (2011): A nyomor mosolya. Kapocs 3.
- **Krémer Balázs (2009): Bevezetés a szociálpolitikába. Napvilág Kiadó. 19-29, 56-84, 93-114, 115-122, 155-165, 165-176, 176-185, 206-245, 272-277, 291-297, 320-341, 452-463. oldalak.**
- Messing Vera – Molnár Emília (2011): Válaszok a pénztelenségre: szegény cigány és nem cigány családok megélhetési stratégiái. Esély 1.
- Missetics Bálint (2010): Egy radikális szociálpolitikai reformgondolat. Esély 5.
- Philippe Van Parijs (2010): Alapjövedelem: egy egyszerű és erőteljes gondolat a huszonegyedik század számára. Esély 5.
- Ulrich Mückenberger – Claus Offe – Ilona Ostner (2010): Az állam által garantált alapjövedelem: napjaink szociálpolitikai szükségszerűsége. Esély 5.
- **Zombori Gyula (1994): A szociálpolitika alapfogalmai. Az ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitikai Tanszéke és a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület könyvsorozata. A Szociális szakképzés könyvtára. T-TWINS Kiadói és Topográfiai Kft. Budapest 17-30, 32-34, 41-60, 61-77, 95-123, 124-126, 128-134, 155-165, 173-176.**

- Spiró György (2009): Feleségverseny. Magvető Kiadó, Budapest.